

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ โครงสร้างตลาดและระบบราคาของพืชผักในอุตสาหกรรม
แม่แจ่มเพื่อการส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายนิทัศน์ ถ้ามณี

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ	ประธานกรรมการ
อาจารย์กาญจนา โชคถาวร	กรรมการ
อาจารย์พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์	กรรมการ

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมทางการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาอันเนื่องมาจากราคาและผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่แน่นอน และเพื่อเป็นการกระจายโรงงานอุตสาหกรรมออกไปตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตร โรงงานจะได้รับการสนับสนุนจากมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐบาล โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ผลิตหรือแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก ดังนั้นในการศึกษาในครั้งนี้เพื่อที่จะต้องการทราบว่าจากนโยบายดังกล่าวมีผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดและระบบราคาของผลผลิตจากภาคเกษตรกรรมอย่างไร โดยเลือกที่จะศึกษาจากเกษตรกรที่ปลูกถั่วแระ ถั่วแขก จำนวน 100 ราย ในระบบการผลิตที่มีสัญญาผูกพัน หรือการเข้าเป็นลูกไร่ของโรงงานบริษัท เชียงใหม่โฟลคเซนฟูคส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นโรงงานเดียวที่ใช้ ถั่วแระ และถั่วแขก เป็นหลักในการแม่แจ่มเพื่อการส่งออก

ลักษณะการปลูกพืชของเกษตรกรก่อนที่จะเข้าในระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน มีลักษณะการปลูกแบบความเคยชิน ปลูกตามเพื่อนเกษตรกรในหมู่บ้าน หรือนำเอาข้อมูลทางด้านราคาของฤดูกาลที่แล้วมาช่วยในการตัดสินใจที่จะปลูกพืชในฤดูกาลใหม่ ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีความนิยมที่จะปลูกถั่วเหลืองมากที่สุด โดยมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 7.00 ไร่ รองลงไปได้แก่การปลูกยาสูบ มีพื้นที่การเพาะปลูกเฉลี่ย 4.59 ไร่ และปลูกข้าวโพด มีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 3.09 ไร่ แต่พืชที่ปลูกแล้วให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ถั่วฝักยาว 5,666.67 กิโลกรัมต่อไร่ ยาสูบ 1,602.94 กิโลกรัมต่อไร่ และ ข้าวโพด 1,048.39 กิโลกรัมต่อไร่ พืชที่มีรายได้ต่อไร่สูงสุด ได้แก่ การปลูกถั่วฝักยาว มีรายได้สุทธิ 12,466.67 บาท ต่อไร่ รองลงมาได้แก่การปลูกข้าวโพดมีรายได้สุทธิ

2,862.10 บาท และการปลูกยาสูบมีรายได้สุทธิ 1,891.47 บาทต่อไร่ ซึ่งราคาที่ขายได้เป็นไปตามกลไกของตลาดตามอุปสงค์และอุปทาน

หลังจากที่เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพัน พบว่าเกษตรกรที่ปลูกถั่วแระมีพื้นที่ในการเพาะปลูกเฉลี่ย 3.95 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 1,204.23 กิโลกรัม และเมื่อหักต้นทุนแล้วจะได้รับกำไรสุทธิต่อไร่ 5,575.58 บาท ส่วนเกษตรกรที่ปลูกถั่วแขกมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 0.53 ไร่ ได้ผลผลิตต่อไร่ 1,505.58 กิโลกรัม ได้รับกำไรสุทธิไร่ละ 4,275.84 บาท โดยพืชทั้งสองขายในราคาประกันของโรงงาน แต่ความแตกต่างของรายได้นั้นมาจากระบบการเก็บเกี่ยวผลผลิต การคัดเกรด และต้นทุนทางด้านแรงงาน

โครงสร้างตลาดและระบบราคาของพืชผักอุตสาหกรรมเข้มแข็งเพื่อการส่งออก โรงงานจะมีการวางแผนการผลิต โดยการทำสัญญาขายล่วงหน้าประมาณ 6 ถึง 12 เดือน เพื่อทราบปริมาณความต้องการของตลาด โดยจะตั้งราคาขายสูงจากต้นทุนประมาณร้อยละ 15 ถึง 25 ตลาดส่งออกที่สำคัญคือญี่ปุ่นซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 90 รองลงมาคือ ไต้หวัน และสิงคโปร์ สำหรับวิธีการขายนั้น จะใช้ระบบการขายตรงมากถึงร้อยละ 65 และขายผ่านระบบตัวแทนร้อยละ 35 อนึ่งตลาดต่างประเทศมีการแข่งขันกันในการตลาดสูงมากจึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมคุณภาพและปริมาณของผลผลิตจากเกษตรกรในประเทศ โดยนำเอาระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันมาใช้ นั่นคือ เกษตรกรจะต้องทำสัญญาจ่ายเงินและขายผลผลิตให้กับโรงงานในราคาประกัน โรงงานจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ให้เกษตรกรนำไปปลูกก่อน เมื่อขายผลผลิตได้แล้วโรงงานก็จะหักเงินที่เกษตรกรกู้ไป ที่เหลือจึงจะเป็นรายได้ของเกษตรกร ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างโรงงานและเกษตรกรจะผ่านระบบตัวแทนทั้งหมด คือ โบรกเกอร์ และหัวจุด

หลังจากเกษตรกรเข้าระบบการผลิตแบบมีสัญญาผูกพันแล้ว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการปลูกพืชในระบบที่มีสัญญาผูกพันมีต้นทุนสูงกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น และมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีและวิชาการทางด้านเกษตรมาช่วยในการปลูก และราคาประกันของโรงงานเป็นราคาที่เกษตรกรไม่มีความเสี่ยงในเรื่องของการขาดทุน เว้นแต่ไม่ได้ผลผลิตเนื่องจากภัยธรรมชาติ ไม่มีปัญหาในเรื่องของตลาดผู้รับซื้อ ในการแก้ไขปัญหาหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำโรงงานสามารถแก้ไขได้ดีกว่าภาครัฐบาล และการปลูกพืชในระบบที่มีสัญญาผูกพันทำให้ฐานะและรายได้ของเกษตรกรดีขึ้นกว่าเดิม

Independent Study Title	The Market Structure and Price System of the Export FrozenVegetable Industry in Chiang Mai Province	
Author	Mr.Nithat Lummanee	
M.Econ.	Economics	
Examining Committee:	Assist.Prof.Dr.Sasipen Phuangsaichai	Chairman
	Lecturer Kanchana Chokethaworn	Member
	Lecturer Porntip Tianteerawit	Member

Abstract

Agricultural industry is one form of industry which has been given primary importance in Thai economic development policy. It has been given the high priority in order to eliminate problems arising from uncertain agricultural prices and productions, and in order to distribute factories out closer to the source of agricultural production. These factories have been supported by various government measures, especially factories that produce or process agricultural products for export. Therefore, it was the purpose of this study to learn how these policies affected the market structure and agricultural price system. The study was conducted by selecting 100 farmers who contracted to plant soy and green beans with Chiang Mai Frozen Foods Public Limited which is the only factory that uses soy and green beans as a major component in frozen food exports.

The crop planting decision making characteristics of these farmers prior to entering the contract farming system were as follows: planted crops familiar to them, planted crops according to what other villagers were planting, or used price information from prior planting season to decide on what crop to produce. It was observed that this later group of farmers preferred to plant soy beans the most with an average of 7 rai being planted by each farmer. Tobacco was the second most preferred crop averaging 4.59 rai per farmer, and corn was the third most preferred crop averaging 3.09 rai per farmer. However, the top three producing crops were string beans with an output of 5,666.67 kilograms/rai, tobacco with an output of 1,602.94 kilograms/rai, and corn with an output of 1,048.39 kilograms/rai. The crops that produced the highest income were string beans with a net income of 12,466.67 baht/rai, corn with a net income of 2,862.10 baht/rai, and tobacco with a net income of 1,891.47 baht/rai. The sale price of all of these crops was in accordance with the market strategy of supply and demand, and thus was uncertain.

After the farmers entered into the system of contract farming, it was found that the farmer who planted soy beans used on average 3.95 rai of land, showed outputs of 1,204.23 kilograms/rai, and after subtracting out capital costs had a net income of 5,575.58 baht/rai. As for the farmers who planted green beans used average 0.53 rai of land produced 1,505.58 kilograms of green beans per rai, and obtained a net income of 4,275.84 baht/rai. Both of these crops were sold at a guaranteed price. The differences in income were due to the system of harvesting and grading, and the expenditures in regards to labor.

For market structure and crop price system of the frozen food export industry, the factory planned production by selling forward 6 to 12 months in order to learn the market demand for their product, and by setting the sale price 15 to 25 percent above capital cost. Ninety percent of the frozen food exports were exported to Japan with the remainder be exported to Taiwan and Singapore. In the foreign market, 65 percent of all sales are done directly and 35 percent are conducted via a broker. The level of competition in these foreign markets is very high because it is necessary that domestic quality and production amounts be controlled by introducing the system of contract farming. In this system of contract farming, farmers must contract to borrow money for planting and to sell their output to the factory at an insured price. The factory, in turn, will initially cover the cost of seed, fertilizer, and insecticide. When the farmers have sold their output to the factory, the factory will subtract the amount of the loan from the total amount paid to the farmers with the remainder being the farmer's income. Every stage of the transaction being undertaken between the farmer and the factory passes through a system of contractors and sub-contractors.

After the farmers entered into the system of contract farming, they thought the expenses under the contract system were higher than under the old system, and it was necessary to use higher technology and research to help in crop cultivation. They also thought that the factory's guaranteed price insured against the risk of losing money, except in the case of natural disaster. Moreover, they felt that there was no problem finding a buyer for their output. In regards to solving the problem of low agriculture prices, the factory is able to solve the problem better than the government. In addition, the system of contract farming has increased the farmer's well being and income.